

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องผลกระทบของการเปลี่ยนรัฐบาลต่อการรายงานข่าวของสื่อมวลชนนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการศึกษา
2. ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง
3. ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา
4. เครื่องมือการศึกษา
5. การรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการศึกษา

การศึกษาบทบาทของรัฐบาลในการกำกับสื่อมวลชนและการตอบสนองของสื่อมวลชนครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เป็นหลักสำคัญ ประกอบกับการตั้งคำถามถึงวิธีการกำกับที่นอกเหนือจากกฎหมาย เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (5 สิงหาคม พ.ศ. 2554 - ปัจจุบัน) ในการกำกับสื่อมวลชน และการตอบสนองของสื่อมวลชน ซึ่งได้แก่ บรรณาธิการข่าว ผู้รายงานข่าว และผู้ประกาศข่าว ซึ่งต่างก็มีอิทธิพลต่อประชาชนในระดับที่แตกต่างกันออกไป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ขอบเขตด้านประชากรของการศึกษาค้างนี้ คือ สื่อมวลชน ซึ่งระบุว่าหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เลือกข่าว รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่หาข่าว เขียนข่าว และเสนอข่าว (เสถียร เชนประทับ, 2554, หน้า 146) ในที่นี้จึงกำหนดให้เป็น บรรณาธิการข่าว ผู้รายงานข่าว และผู้ประกาศข่าว ของสถานีบริการโทรทัศน์แบบให้เปล่า (Free TV) ที่ประชาชนสามารถรับชมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรับชม ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ 6 ช่อง แบ่งได้เป็น

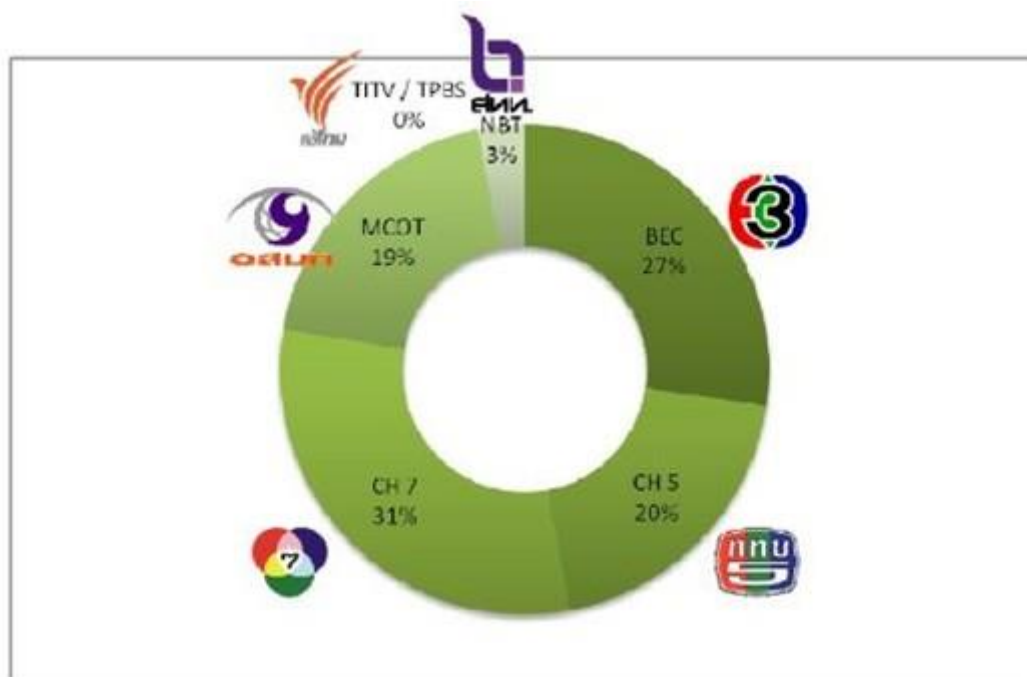
3.2.1.1 ช่องของหน่วยงานรัฐบาล 3 ช่อง ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (กองทัพบก), สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ (อสมท.) และสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (กรมประชาสัมพันธ์)

3.2.1.2 ช่องที่หน่วยงานรัฐบาลให้สัมปทานแก่เอกชน ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 (อสมท.) และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 (กองทัพบก)

3.2.1.3 ช่องสาธารณะหน่วยงานอิสระของรัฐบาล ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกบรรณาธิการข่าว ผู้รายงานข่าว และผู้ประกาศข่าวจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เนื่องจากว่าทั้งสองสถานีเป็นสถานีที่ประชาชนรับชมมากที่สุด (Siam Intelligence, ออนไลน์, 2555) จึงน่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดและจิตใจของประชาชนมากที่สุด และน่าจะมีแนวโน้มที่จะถูกใช้มาตรการกำกับมากกว่าสถานีอื่นๆ

ภาพประกอบที่ 2 ปริมาณการรับชมสถานีบริการโทรทัศน์แบบให้เปล่าของประชาชน

ผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 11 คน ดังนี้

3.2.2.1 สถานีวิทย์โทรทัศนไทยทีวีสีช่อง 3

ตารางที่ 1 สื่อมวลชนของสถานีวิทย์โทรทัศนไทยทีวีสีช่อง 3

ตำแหน่ง	จำนวน	ฝ่าย	สัมภาษณ์
บรรณาธิการข่าว	16	- ข่าวในพระราชสำนัก - เทียงวันทันเหตุการณ์, เรื่องเด่นเย็นนี้ - ข่าวเศรษฐกิจ - ข่าวการเมือง - ข่าวต่างประเทศ - ข่าวกีฬา - ข่าววันใหม่ - รายการเช้าวันใหม่ - ข่าวสังคม - รายการผู้หญิงถึงผู้หญิง - รายการข่าว 3 มิติ	1
ผู้รายงานข่าว	47	- ข่าวในพระราชสำนัก - ข่าวเศรษฐกิจ - ข่าวการเมือง - ข่าวกีฬา - ข่าวเฉพาะกิจ - ข่าวสังคม - รายการผู้หญิงถึงผู้หญิง - แจ๋ว - รายการข่าว 3 มิติ	2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตำแหน่ง	จำนวน	ฝ่าย	สัมภาระณ
ผู้ประกาศข่าว	44	- เรื่องเล่าเช้านี้ - โลกยามเช้า - เช้าวันใหม่ - ข่าววันใหม่ - เทียงวันทันเหตุการณ์ - เรื่องเด่นเย็นนี้ - รายการผู้หญิงถึงผู้หญิง - แจ๋ว - รายการข่าว 3 มิติ - 180 วินาทีข่าว - คู่ปณ. ข่าว 3 - 3 เศรษฐกิจ - จอโลกเศรษฐกิจ - ทิว 360 องศา - เกษตรฮอทนิวส์ - ขอตเด็ดกีฬาแชมป์ - Asia Connect	2

3.2.2.2 สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ตารางที่ 2 สื่อมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

ตำแหน่ง	จำนวน	ฝ่าย	สัมภาระณ
บรรณาธิการข่าว	20	- การเมือง - เศรษฐกิจ - สังคม - ข่าวในพระราชสำนัก - เกษตร - อาชญากรรม	2

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตำแหน่ง	จำนวน	ฝ่าย	สัมภาษณ์
		- ภูมิภาค - ต่างประเทศ - กีฬา - บันเทิง	
ผู้รายงานข่าว	200	- การเมือง - เศรษฐกิจ - สังคม - เกษตร - อาชญากรรม - ภูมิภาค - ต่างประเทศ - กีฬา - บันเทิง - เขี้ยวข่าว 7 สี	-
ผู้ประกาศข่าว	20	- เขี้ยวที่หมอลิต - ห้องข่าว 7 สี - เจาะประเด็น - คอข่าวรอบโลก	2

ที่สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวการเมืองจำนวน 1 คน เพราะเป็นฝ่ายที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลเป็นพิเศษ เลือกสัมภาษณ์ผู้รายงานข่าวการเมืองจำนวน 2 คน เพราะทั้งสองคนนี้รับผิดชอบหมายวาระงานของนายกรัฐมนตรี้และวาระงานที่รัฐสภา รวมถึงข่าวการเมืองนอกสถานที่อื่นๆ เลือกสัมภาษณ์ผู้ประกาศข่าวจำนวน 2 คน เพราะทั้งสองคนนี้เป็นผู้ประกาศที่มีประสบการณ์ทั้งในการทำข่าวด้วยตนเองและการประกาศข่าวในห้องส่งสถานี จึงเป็นที่คุ้นหน้าคุ้นตาของประชาชนและมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนด้วย

ที่สถานีวิทย์โทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวการเมือง และบรรณาธิการสื่อบข่าวมวลชนทั้งสิ้น 2 คน เพราะเป็นฝ่ายที่ได้รับการเฟื่องฟูจากรัฐบาลเป็นพิเศษ เลือกสัมภาษณ์ผู้รายงานข่าวที่เป็นผู้ประกาศข่าวด้วยจำนวน 2 คน เพราะทั้งสองคนนี้ทำหลาย ตำแหน่งและมีประสบการณ์ด้านกระบวนการข่าวมานาน

3.3 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัย เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดประเด็นคำถาม นัดหมายประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ลงมือสัมภาษณ์ บันทึกเรียบเรียง และสรุปการศึกษา โดยเลือกสื่อมวลชนผู้ทำหน้าที่เลือกข่าว หาข่าว เขียนข่าว และเสนอข่าว ที่มีความน่าเชื่อถือในสายตาประชาชน เป็นสื่อมวลชนภาคสนามที่ทำหน้าที่หาข่าวและเป็นผู้ประกาศในห้องส่ง เพื่อสามารถเข้าใจความแตกต่างสำหรับการควบคุมให้ไม่เป็นข่าวและการควบคุมให้ไม่เผยแพร่ข่าว ต่อจากนั้น จึงจำใช้กฎหมายซึ่งเป็นการควบคุมที่รัฐบาลมีต่อสื่อมวลชนโดยชอบธรรมและเป็นรูปธรรมที่สุดมาเป็นกรอบในการพิจารณา และจึงตั้งคำถามกับสื่อมวลชนว่าในทางปฏิบัติได้มีการกำกับด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร มีการกำกับที่นอกเหนือจากกฎหมายหรือไม่ อย่างไร มีการกำกับแบบใดบ้างที่เคยประสบ เป็นต้น สุดท้ายจึงนำข้อมูลมาวิจัยและบรรยาย รวมถึงสรุปใจความ

3.4 เครื่องมือการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) คือ มีแนวคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยใช้ทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian Theory) และทฤษฎีอิสรภาพนิยม (Libertarian Theory) มาเป็นมาตรฐานในการหาจุดดุลยภาพระหว่างการกำกับของรัฐบาลและการตอบสนองของสื่อมวลชน โดยที่ต้องมีเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

3.5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ด้วยการอัดเสียงและให้ตอบคำถามตามอัธยาศัย ให้ผู้ได้รับการสัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลได้อย่างอิสระ และจึงค่อยนำมาเรียบเรียงเป็นข้อความลายลักษณ์อักษรในภายหลัง และถึงแม้ว่าประชากรในการศึกษานี้จะมีไม่มาก เนื่องจากมาจากสื่อมวลชนองค์กรเดียว แต่การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ต้องการเวลานาน เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ มากที่สุด

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ใช้ทฤษฎี 6 ทฤษฎีมาบรรยายลักษณะสังคมของประเทศไทย จากนั้นจึงใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ส่วนที่ 7 ว่าด้วยว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลการศึกษา ว่าคำตอบของประชากรที่ได้สัมภาษณ์เป็นไปตามการกำกับสื่อมวลชนด้วยกฎหมายมากน้อยเพียงใด สามารถสรุปรัฐบาลในการกำกับสื่อมวลชนและการตอบสนองของสื่อมวลชนต่อการกำกับของรัฐบาล สามารถเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการกำกับสื่อมวลชนของรัฐบาล ตลอดจนมีข้อเสนอแนะใดที่สามารถเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต